

KNJIGA KRONIKE

Robert Kupčak

Ovo je prijepis dijela rukopisa *Kronike Spectruma* od 9. prosinca 1968. do 13. studenoga 1969. koju je vodio Đuro Zalar. Rukopis je u arhivu Kt. XII. §1 br. 2 i za eventualne nejasnoće može se konzultirati.

Zagreb, ponedjeljak, 9. 12. 1968.

U četvrtak, 5. 12. na sastanku uredništva *Spectruma*, tzv. četvorice (dr. Golub, Petrović, Perušić i ja), povjereno je meni vođenje kronike. Namjerno nisam napisao da bi vođenje kronike bila dužnost. Uvidio sam u vrijeme moje angažiranosti u *Spectrumu* da je kronika potrebna, posebno sam to osjetio na sastanku u četvrtak, kad sam čuo zamjerku koju su uputili literate na račun *Spectruma*. Onda sam posebno požalio što nisam pisao ni događaje oko *Spectruma* ni moje proživljavanje i angažiranje oko njega. Meni je iskazano povjerenje koje će trebati opravdati. A na kraju prisilit ću se i na pisanje. Pokušavam izraziti moj doživljaj uz ovaj posao. Teško se izražavam.

Sastanak u četvrtak bio je buran. Treba ga zabilježiti. Iza sastanka sam bio ljut, neargumentirane i nepromišljene optužbe kolega su mi ubile volju za daljnji posao. Čekao sam da dođem ponovno k sebi. Ujutro sam želio poći u katedralu ministrirati prof. Golubu, da mu se izjadam i da uz njegovu pomoć prosudi ... situaciju. Nisam uspio otići. Sreo sam ga iza 11 sati, do tada sam se već malo ohladio. Popodne sam s Nikolom Hohnjecom pregledavao prijevod članka *Što želi politička teologija* za *Spectrum*. Navečer sam otputovao doma. Pokušavao sam započeti pisati, ali mi nije uspjelo sve do danas. Sad sam već daleko od četvrtka. Mogu se samo sjećati tadašnjih dojmova i dati sud iz današnje perspektive.

Kroniku ću pisti na dva kolosijeka, od ovih dana dalje i drugo, prema sjećanju ispuniti period od početka kada sam *uhapšen* za *Spectrum* pa do

danas. Najprigodnije je da uzmem za početak sastanak *velike trojice* – Petrović, Perušić i ja u mojoj sobi i subotu 30. 11.

Zapisnik sa sastanka uredništva četvorice (dr. Golub, Petrović, Perušić, Zalar) u stanu dr. Goluba u četvrtak 5. 12. 1968., od 15.30 do 19.00 sati. Nakon što je stvoreno novo uredništvo *Spectruma* željeli smo sve zaostale poslove srediti kako bi mogli sređenije nastaviti posao.

Prvo je pročitano pismo iz Splita što ga je uputio Perkov ... On je od uredništva bio zamoljen da da konkretniji opis situacije u njihovom sjemeništu, jer prvo pismo je bilo suviše općenito i neprikladno za objavljivanje. Budući da se Perkov slaže da se uredništvo obrati dr. Deliću u vezi boljeg rasvjetljenja cijele situacije odlučili smo koristiti tu mogućnost. Dr. Golub će pisati i zamoliti dr. Delića, svog kolegu da nas izvijesti o situaciji i eventualno da izvatke iz svog referata (ovo posljednje predložio je Petrović). Neke informacije iz Splita donijet će i Milanović TOR (Usput je rečeno da se netko od suradnika iz Splita tužio Milanoviću kako mu je uredništvo preklapilo članak). Iz sveukupnog materijala odlučit će se o tome što i kako će se objaviti. Dr. Golub je naglasio da se u ovoj situaciji *Spectrum* treba pokazati da uistinu služi bogoslovima, ne naprosto da iskoristi situaciju pa zadobije simpatije bogoslova u Splitu već da doprinese njihovom zajedničkom dobru.

Zatim je Zalar kratko referirao u kojoj se fazi nalaze pojedini radovi (kroz to vrijeme Perušić je marljivo nešto pisao). Za objavljivanje, predavanje p. Fučaka na BT dr. Golub je rekao da se uzme ono o 2 principa prevođenja Biblije

- a) doslovno prevesti s originala
- b) smisao Biblije prevesti u naš mentalitet, odstupajući od originalnog teksta i o transimena.

Članak p. Lukasa o reformi njihovog reda premalo je konkretan. Rečeno je da treba ljude upozoriti da se naprosto drže one stare formule: *quis, quid, ubi, quibus, cur, quomodo, quando*. Dr. Golub će napisati kratke upute suradnicima o pisanju priloga.

Za riječ se javlja Lajšo Perušić. Kao član literarne radne grupe sjemeništa iznosi diskusiju koja se vodila o Spectrumu na sastanku grupe, danas, neposredno prije našeg sastanka. Čita što je po sjećanju upravo ovdje na sastanku zapisao. Budući da sam s Lajšom puno diskutirao nisam dospio mnogo zapisati. Lajšo je rekao ovo:

Na sastanku literarne grupe (grupe u sjemeništu) rečeno je da Spectrum nije kolektivan, da je to izolirana grupa koja se je nametnula zajednici i da Spectrum nema opću platformu. Nema suradnje s drugim bogoslovijama. Spectrum si je postavio preniski cilj, želi da članci budu savršeni, ispadnu zapravo loši, umjesto da se postave manji zahtjevi. Uredništvo da je loše, beskičmenjačko, ne zna samo odlučiti o strukturi broja već daje članke na čitanje bogoslovima da oni daju svoje ocjene, te tako o stvarima odlučuju oni koji nemaju pravi uvid u situaciju. Kruženje članaka među bogoslovima ocijenjeno je kao mogućnost hvatanja ljudi da pismeno iznesu svoje stavove i da se to dađe poglavarima. Nije jasno rečeno da li kao špijuna drži članove uredništva ili nekog od čitatelja članka. Grupa je tobože zaključila da je Spectrum otkazao sobu uredništva jer ju ne uređuje ... Vlč. Labaš vicerektor (voditelj radnih grupa u sjemeništu) na tom sastanku se tužio, kako je on morao nabavljati stolnjak, donijeti stolove i uopće se brinuti za uređenje te prostorije, a da je tu brigu bio preuzeo Spectrum.

Članovi literarne grupe, kaže Perušić, su osobito naglasili da je Spectrum zauzeo stav izolacije prema radnim grupama u sjemeništu da ne surađuje s njima. Marko Žarić (član literarne grupe) tužio se da mu je uredništvo okljaštrilo članak Mladi nas pitaju br 1/1968. Pjesnici su

se opet tužili na način lektoriranja vlč. Čagalja. Ovdje sam prema sjećanju iznio glavne stvari što su ih članovi literarne grupe uputili kao prigovore Spectrumu.

Utorak, 10. 12 1968.

Prijepodne me je obavijestio Pavao Crnjac, salezijanac, da je već ugovorio razgovor uredništva Spectruma s bogoslovima – salezijancima i to za danas popodne u 15 sati. Ispalo je malo nespretno. Nisu obaviješteni kolege, izgledalo je da su popodne zauzeti. Ja imam popodne asketiku i ne usudim se nikako izostati s tog predavanja. Naslućujem da bi mi pater Salač, duhovnik zamjerio izostanak. A danas očekujemo i prozivku na asketici, bila je jučer u 2. tečaju. Doduše sad slušamo tumačenje o našim redovima, što je korisno, ali inače dobivam dojavu da ti satovi nisu baš naročito iskorišteni. Htio sam samo reći da se ove naše aktivnosti nekako vrednuju kao nešto što je ipak u drugom planu i da ne smiju nikako krojiti ovo dosadašnje što je uhodano u životu sjemeništa.

Popodne je seminar iz filozofije. Znači da i kolege salezijanci Kraljević, Crnjac ne mogu prisustvovati cijelom sastanku. Prema našoj već uhodanoj praksi pokušavamo riješiti situaciju odmah ekspeditivno. Crnjac bi žrtvovao seminar, Kraljević baš ne. Svakako ostat će obojica barem jedan sat na razgovoru, da oni kao najaktivniji iz svoje kuće probiju led, a onda se mogu povući, valjda će se kolege do tada obratiti i progovoriti. Ivo Petrović je odmah pristao da ide na sastanak. To me je, moram reći, obradovalo. Njegova spremnost je potvrda da se želi zbilja ozbiljno angažirati u Spectrumu. I danas je odmah pošao srediti zapisnik sa sastanka.

Pomislio sam da bi trebao poći, netko iz grupe bibliografije. Predložio sam Kuševiću da ide on. Rekao sam mu da će mu to biti prilika da uhapsi nove suradnike. To je inače jedan od naših omiljenih poslova uvesti kojeg kolegu u posao. On ne može ići, odmah traži Nikolu Hohnjeca, da

riješi pitanje. Nikola ima seminar pa ne može ići. Ostaje još Ivo Ficović no Nikola mu se ne usudi predložiti da bi on pošao. Ja ga inače zbog toga zafirkavam, zbog njegovog strahopoštovanja prema Ivi.

Na kraju su poslali Ivo Petrović, Nikola Hohnjec i dr. Golub. Bio sam radostan kad sam vidio kako Ivo i Nikola idu spremno. Ozbiljno shvaćaju ovu aktivnost, ili kako običava reći dr. Golub – služenje braći.

Lajšo zbog tečaja njemačkog nije mogao poći. Ne znam kako je raspoložen iza one diskusije u vezi primjedbi literarne grupe. Osjećam da postoji napetost između njega i mene. Bojim se da se ne zakvačimo. Bilo bi to loše osobito za početak. Imam dojam kao da je njegovo srce, a za literature je to prvo, više u literarnoj grupi nego u Spectrumu. Morati ću ovu nelagodnu situaciju nekako prebroditi. Možda je najbolje doći s nekim poslom i pokazati da prelazimo preko nesuglasica i nastavljamo posao.

Vinko Kraljević je zakasnio na seminar, tri četvrt sata. To je bio znak da je sastanak bio dobar. – Kako je bilo? – pitao sam nakon sata.

- Dobro, uspjeli smo ujarmiti nekoliko ljudi – odgovorio je smiješeći se. Ova kovanica mi se učinila zgodnom, jer mi u neku ruku ujarmljujemo ljude. No, naš je jaram sladak!

Nato je stigao kolega Sremić Franjo i odmah pita: - Jeste li koga uhapsili? Interesantno kako mi koji smo već na sličan način uhapšeni motrimo hapšenje naših kolega. Makar osjećamo da smo ujarmljeni, nije nam žao i radosni smo kad nam se širi krug suradnika. Inače je vrlo interesantno na kakve sve načine hapsimo ljude. Bilo bi interesantno čuti uhapšenike kako su oni to doživjeli. Ja se inače dobro sjećam kako sam bio nevin uhapšen (sad mi je jasno kako je to išlo planski), no mogu reći da mi nije žao.

Kod večere je Nikola zadovoljno referirao o sastanku. Dr. Golub je na tom sastanku morao ponoviti svu povijest Spectruma, ali kako kaže Nikola, primjećuje se da se je usavršio u pričanju.

Nikola je bio na više sastanka po redovničkim kućama i veli da se vidi očiti rast. Za uvod u bibliografiju kaže da je ovaj put bio dotjeraniji.

Večeras smo imali i naš redovni tjedni sastanak. Ovaj put smo došli nepripremljeni. Dr. Golub je referirao o sastanku kod salezijanaca i u tom kontekstu naglasio kako je Spectrum časopis svih bogoslova u zemlji, ne samo našeg sjemeništa ili Fakulteta i da želi ostati otvoren. Očito je aludirao na prigovore sa sastanka literata.

Sastanku nisu prisustvovali Šostarić (po prvi put), Zaplatić i Slivar (po drugi put). Nisam posve siguran ali mi se čini da oni ne žele dalje raditi. To treba vidjeti, pa ih pustiti na miru. Za Slivara mi se čini da mu se ne da, a druga dvojica su izgleda odani literatima, pa se povlače iz Spectruma. (...)

Sad je već kasno, završit ću. Ove prve stranice kronike dati ću dr. Golubu da ih pogleda, da mi pomogne savjetima. Ako ću propasti, bolje da bude što prije!

P.S. Iza seminara pitao me je kolega Nagy, kuda je otišao Hohnjec i kada se vraća. Rekao sam mu da je otišao s dr. Golubom, k salezijancima. Nasmijao se i rekao: Sve mi je jasno!

E, nećeš propasti na ispitu, naprotiv, iz ovog se vidi da sam za pravi posao našao pravog čovjeka. Baš ovakvo spontano, dokumentirano i glatko pisanje je za kroniku podesno. Dobro je tu i tamo donijeti i upravni govor (duhovne riječi). Što se tiče sadržaja ovog sastanka (kod salezijanaca) pogledaj zapisnik, propitaj Ivu i Nikolu pa onda zabilježi u kroniku. (...)

Ovaj tekst kronike je pisan kontekstualno, tako da se vidi ambijent, ozračje u kojem se radi – a to je velika prednost. I još nešto, vidi se da je pisano odmah, da je doživljeno i svježe.